

Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

URADNI LIST

deželne vlade za Slovenijo.

Vsebina: Učni načrt in program učiteljskih za vsa učiteljska v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Naredba poverjenstva za notranje zadeve, s katero se imenujeta nova gerenta za občini Rob in Slovensko Bistrico. Naredba poverjenstva za socialno skrbstvo, s katero se za občine Gorje, Log pri Ljubljani in Mirno uveljavlja naredba celokupne deželne vlade za Slovenijo o pravici občin do posega po stanovanjih. Naredba poverjenstva za pravosodje o začasnih uredbi sodstva v Prekmurju. — Razglasi deželne vlade za Slovenijo: Dovolilo za ustanovitev „Tovarne vozov Peter Keršič, d. d. v Ljubljani“. — Razglasi vojaških oblastev: Tiralica. — Razglasi raznih drugih uradov in oblastev (med njimi razglas o otvoritvi zavoda za slepce). — Razne objave.

Naredbe osrednje vlade.

658.

Učni načrt in program učiteljskih za vsa učiteljska v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.*

Na podstavi člena 1. zakona o ureditvi šolskega pouka zaradi vojne in njenih posledic in na podstavi člena 8. zakona o ureditvi učiteljskih v Srbiji

predpisujem:

ta-le učni načrt in program za učiteljska, ki naj od šolskega leta 1919./1920. začasno velja za vsa učiteljska v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev, dokler se ne nadomesti s stalnim programom.

V Beogradu, dne 18. avgusta 1919.; O. N. št. 20.827.

Minister za prosveto:
Pavle Marinković s. r.

Učni načrt.

Za šolsko leto 1919./1920. je predpisan ta-le učni načrt za vsa učiteljska v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev:

Tek. št.	Učni predmeti	I. letnik	II. letnik	III. letnik	Skupaj	Opomba
1.	Verouk	2	2	1	5	
2.	Materin jezik in književnost	3	3	2	8	
3.	Tuji jezik in književnost	2	2	2	6	Po izbori: ali ruski ali francoski ali nemški.
4.	Narodna zgodovina	—	—	2	2	
5.	Občna zgodovina	2	2	—	4	
6.	Zemljepisje	2	2	—	4	
7.	Matematika	3	3	2	8	
8.	Zoologija in botanika	2	—	—	2	
9.	Kemija	—	2	—	2	
10.	Mineralogija in geologija	—	—	2	2	
11.	Fizika	—	3	—	3	
12.	Nauk o človeku s higieno	2	—	—	2	
13.	Psihologija	3	—	—	3	
14.	Logika	—	—	2	2	
15.	Pedagogika	—	4	—	4	
16.	Metodika in šolski pouk	—	—	14	14	
17.	Kmetijstvo	2	1	1	4	Samo na moških učiteljskih, a na ženskih učiteljskih: ženska ročna dela.
18.	Cerkveno petje	2	2	1	5	Samo na pravoslavni učiteljskih, na drugih: orgljanje.
19.	Goslanje	2	2	1	5	
20.	Notno petje	2	2	2	6	
21.	Risanje	2	2	—	4	
22.	Lepopisje	1	—	—	1	
23.	Gimnastika in otroške igre	2	2	2	6	
Skupaj		34	34	34	102	

Učni program.

Za šolsko leto 1919./1920. je predpisan ta program za vsa učiteljska v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev:

* Razglašen v „Službenih Novinah Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca“ št. 90.

Verouk.

I. letnik. — Cerkveno-slovensko čitanje, tolmačenje tistega, kar učitelj čita in poje v cerkvi, čitanje apostolov (za pravoslavna), Glavni momenti iz zgodovine krščanstva (začetek delovanja Jezusa Kristusa in njegovih učencev, razširjanje krščanstva, preganjanje kristjanov, Konstantin Veliki, sveti očetje, vesoljni cerkveni zbori, Ciril in Metod, pokristjanitev Srbov, Hrvatov in Slovencev, razdelitev krščanske cerkve). Čitanje izbranih delov iz stare in nove zaveze.

II. letnik. — Na srbskih učiteljskih: zgodovina srbske cerkve (prvi počutki srbske cerkve, stanje srbske cerkve za vlade Stevana Nemanje, bogumili in njih uk, nezavisnost srbske cerkve in ustanovitev srbske hierarhije, sv. Sava in njegovo delovanje, srbska cerkvena arhitektura v srednjem veku, stanje srbske cerkve za kralja Milutina in carja Dušana, ustanovitev peške patriarhije, njena odprava in obnovitev, važnejši srbski patriarhi, stanje srbske cerkve pod Turki, zgodovina in uredba srbske cerkve v novi srbski državi. — Na hrvaških in slovenskih učiteljskih zgodovina njih cerkve.

III. letnik. — Krščanska etika (nalogi krščanske etike, moralna narava človekova, vest, greh, moralni zakoni, konflikt z dolžnostmi. Jezus Kristus kot vzor krščanskega moralnega življenja, vera, upanje, prisega, dolžnosti do Boga, do bližnjega in do samega sebe; dolžnosti do domovine). Izreki Jezusa Kristusa, njih pojasnjevanje s primeri iz zgodovine in vsakdanjega življenja.

Materin jezik in književnost.

I. letnik. — Ponoviti in utrditi je treba slovniško znanje, pridobljeno v srednji šoli. Slovnica naj se obravnava na izbranem čitivu. Razlaganje vsebine prečitanega čitiva v obliki prostih predavanj. Vaje v pisanih sestavkih. Memoriranje posameznih lepših pesmi. Vsak mesec najmanj po ena šolska pismena naloga.

II. letnik. — Teorija književnosti: uvod, znanost, umetnost, poezija, glavne lastnosti prozaičnega sloga (čistost, skladnost in blaglasnost); glavne lastnosti poetičnega sloga (figure in trope, stopica, stih in kitica); glavne oblike pripovedne, znanstvene in govorniške proze; karakteristika epske, lirske in dramske poezije; oblike vseh poetičnih vrst; čtivo iz narodne in umetne književnosti. — Zgodovina književnosti: uvod, razdelitev, jezik in njegova važnost, razmerje proti staroslovenskosti, štokavsko in čakavsko narečje, narodna ustna književnost: narodne pesmi, epske in lirske, pripovedke, pregovori in uganke. Čtivo iz narodne ustne književnosti. Mesečno najmanj po ena šolska pismena naloga.

III. letnik. — Pismena književnost: glavni pisatelji iz književnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Čtivo iz važnejših del obravnavanih pisateljev. Vsak mesec najmanj po ena šolska pismena naloga.

Narodna zgodovina.

III. letnik. — Ločitev Srbov od občne slovanske familije in prihod na balkanski polotok. Njih življenje, vera in običaji. Mutimir. Časlav. Makedonsko-slovanska država. Samuel. Žetska županija. Stevan Nemanja. Sv. Sava in

Stevan Prvovenčani. Dragutin in Milutin. Stevan Dečanski. Car Dušan. Car Uroš. Bitev ob Marici. Knez Lazar in bitev na Kosovem. Stevan Visoki in Djurdje Branković. Propast Srbije, Bosne, Hercegovine in Črne gore. Srbi pod Turki. Selitev srbskega naroda v Avstro-Ogrsko. Hajduki in uskoki. Obnovitev peške patriarhije. Črna gora, Dalmacija in Bosna — vobče. Dubrovniška republika. Srbi v Avstriji. Kočina krajina. Prva vstaja. Karadjordje. Propast 1813. leta. Druga vstaja. Miloš Obrenović. Knez Mihajlo. Knez Aleksander Karadjordjević. Kralj Milan. Kralj Aleksander Obrenović. Kralj Peter Karadjordjević — do danes. — Kratek pregled zgodovine Hrvatov in Slovencev. Na hrvaških in slovenskih učiteljskih posebno: podrobna zgodovina Hrvatov, odnosno Slovencev, in kratek pregled srbske zgodovine. — Znanje o državljskih pravicah in dolžnostih kot posledek zgodovine: dolžnosti do rodbine, države, domovine in naroda. Državljske pravice in dolžnosti v občini, okraju, okrožju in državi. Organizacija občine, okraja, okrožja in države.

Občna zgodovina.

I. letnik. — Stari in srednji vek: krajši pregled življenja, kulture, družabnih in političnih razmer pri vseh starih narodih Azije in Afrike (Feničani, Hebrejci, Asirci, Babilonci, Perzi, Indijci in Kitajci). Življenje, kultura in politične razmere Grkov in Rimljanov; znamenite osebnosti in važnejši politični dogodki pri teh narodih. Geografski pregled dežel vseh starih narodov. — Germani; preseljevanje narodov; Atila; propast zapadnega rimskega cesarstva; novoosnovane države; Bizanc; Justinijan Veliki; Arabci in Mohamed; Karel Veliki; borba cesarjev s papeži; Gregor VII. in Henrik IV.; Slovani in njih države; križarske vojne; kratek pregled važnejših dogodkov na Francoskem, Angleškem, v Italiji, Nemčiji in Švici; Jan Hus; Madžarska; Slovani in padec Carigrada; Turki in bitev na Kosovem; srednjeveško življenje.

II. letnik. — Novi vek. Papir in tiskarstvo; kompas in smodnik; Kolumb in Amerika; prepoved znanosti in umetnosti; reformacija na Nemškem; reformacija v Švici; katoliška reakcija; jezuiti; inkvizicija; Filip II. španski; hugenoti; bartolomejska noč; tridesetletna vojna; Angleška pod Stuarti; Francoska za Henrika IV. in Ludovika XIV. Glavni zastopniki prosvetljenega absolutizma; Voltaire in Rousseau; parlamentarizem na Angleškem; francoska revolucija; Napoleon Bonaparte kot konzul in kot cesar; njegove vojne; njegov padec; dunajski kongres. Ostala Evropa ob revoluciji in reakciji. Julijska revolucija. Februarska revolucija. Madžarski upor. Napoleon III. Ujedinjenje Italije. Francosko-pruska vojna. Ujedinjenje Nemčije. Berlinski kongres in njegove posledice do današnjih dni.

Zemljepisje.

I. letnik. — Osnovni pojmi fizičnega in matematičnega zemljepisja. — O Evropi vobče: velikost, leža, geografski razvitek obal, višinske razmere, glavna vodna in železniška pota, podnebje in podnebne razlike, kulturno rastlinstvo, narodi in njih geografska razporedba. — Risanje zemljevidov.

II. letnik. — Balkanski polotok vobče: leža, velikost, geografski razvitek obal, višinske razmere, hidrografija, podnebje, kulturno rastlinstvo, narodi in njih geografska razporedba, kratek zgodovinski pregled o porazmetitvi prejšnjih in sedanjih narodov na polotoku. — Dežele in narodi kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev: fizično-geografski in kulturno-geografski opis pokrajin v potrebni obširnosti. — Risanje zemljevidov.

Matematika.

I. letnik. — Aritmetika. — Računanje z določenimi celimi in ulomljenimi števili. Razmerje in sorazmerje. Enovita in zložena trstavka. Metrski sestav mer. Odstotni račun. Enostavni in zloženi obrestni račun. Enostavno in zloženo razdelno pravilo. Verižni in zmesni računi. — Geometrija. Glavne lastnosti in konstrukcija črte, kota, trikotnika, čveterokotnika, mnogokotnika, kroga in elipse. Krogu vpisani in krogu opisani liki. Simetrala dolžine in lika. Sličnost likov. Uporaba v reševanju nalog. Vsak mesec najmanj po ena šolska pismena naloga.

II. letnik. — Algebra. — Računanje z relativnimi števili. Razreševanje oklepajev. Razstavljanje na prafaktorje. Največja skupna mera in najmanjši skupni mnogokratnik. Splošni ulomki. Kvadriranje in kubiranje. Korenjenje (kvadratni in kubični koren). — Geometrija. Izračunjanje površin. Pitagorov izrek. Geometrični liki v prostoru in njih medsebojna leža. Prizma, piramida, krogla in stožec. Najmanj po ena šolska pismena naloga mesečno.

III. letnik. — Algebra. — Enačbe prve stopnje z eno in več neznankami. Uporaba enačb za reševanje praktičnih nalog. Vzmnožne in korenske količine. — Geometrija. Izračunjanje površine in prostornine teles. Reševanje praktičnih nalog iz vseh predelanih partij v vseh treh letnikih. Mesečno najmanj po ena šolska pismena naloga.

Tuji jezik in književnost.

1. Ruski jezik.

I. letnik. — Ruska azbuka. Izgovor in naglas. Sklanja samostalnikov, zaimkov, pridevnikov in števnikov. Glagolski pridevniki in njih uporaba. Sprega glagolov. Primerjanje izvedenih slovniških pravil s pravili srbske slovnice. Pismene vaje. Učenje krajših in lažjih pesmi na pamet. Mesečno po ena šolska pismena naloga.

II. letnik. — Sklanja nepravilnih samostalnikov. Sklanja tujih besed. Primerjalna in presežna stopnja in njiju predikativna uporaba. Sprega glagola *быть* in uporaba spone *есть*. Razlika med dovršnimi in nedovršnimi glagoli. Uporaba rodbinskih imen. Čitanje in prevajanje. Pismene vaje. Diktati. Mesečno po ena šolska pismena naloga. Konverzacija.

III. letnik. — Uporaba trpnega pridevnika. Vajnejša pravila iz sintakse. Klasični pisatelji v ruski književnosti. Čitanje njih vajnejših del. Pedagoški pisatelji in spoznavanje njih pglavitnih del. Mesečno po ena šolska pismena naloga. Konverzacija.

2. Francoski jezik.

I. letnik. — Čitanje. Člen. Samostalniki, zaimki, pridevniki in števnik. Glagola *avoir* in *être*. Prevajanje iz čitanke. Pismene vaje. Učenje lažjih pesmi na pamet. Mesečno po ena šolska pismena naloga.

II. letnik. — Pravilni in nepravilni glagoli. Prislovi, predlogi in vezniki. Prevajanje. Pismene vaje. Diktati. Konverzacija. Mesečno po ena šolska pismena naloga.

III. letnik. — Sintaksa. Klasični pisatelji v francoski književnosti. Čitanje njih vajnejših del. Pedagoški pisatelji in spoznavanje njih vajnejših del. Lažji pismeni sestavki. Konverzacija. Mesečno po ena šolska pismena naloga.

3. Nemški jezik.

I. letnik. — Ponavljanje slovnice. Čitanje krajših in lažjih proizvodov in nemške književnosti. Vaje v lepem prevajanju pismeno v srbski jezik. Obnovitve. Konverzacija. Diktati. Učenje lažjih pesmi na pamet. Mesečno po ena šolska pismena naloga.

II. letnik. — Glavna pravila iz sintakse. Čitanje kakor v I. letniku. Vaje v lepem prevajanju iz nemščine v srbsčino. Razgovor in obnovitev v nemškem jeziku. Učenje posameznih pesmi na pamet. Diktati. Mesečno po ena pismena naloga.

III. letnik. — Čitanje večjih proizvodov nemških klasičnih pisateljev in spoznavanje njih življenja. Čitanje in prevajanje vajnejših pedagoških pisateljev. Kratek pregled nemške književnosti. Privatno čtivo. Razgovor v nemškem jeziku o gradivu, prečitanem v šoli in doma. Mesečno po ena pismena šolska naloga.

Zoologija in botanika.

I. letnik. — Zoologija. Kratek pregled in opis vseh vrst in razredov vretenčarjev in brezvretenčarjev. Razširjenost živali na zemlji. Posebno pozornost je treba obračati na enote, ki se po programu obravnavajo v osnovnih šolah. Navodila za zbiranje in urejanje zoološke zbirke. — Botanika. Rastlina, njeno življenje, njeni glavni deli in njih funkcije. Razredba rastlin. O živlenskih skupinah v prirodi. Posebno pozornost je treba obračati na rastline, ki se obravnavajo v osnovni šoli. Navodila za nabiranje rastlin in prirejanje herbarijev.

Nauk o človeku in higiena.

I. letnik. — Anatomija in fiziologija človeškega telesa. Posebno pozornost je treba obračati na živčevje in čutila. — Higiena. Pomen higienskih poučil za življenje. Higiensko življenje. Zrak. Fizični pojavi v zraku in njih vpliv na človeka. Oblačilo in obutalo. Postelja. Snaga. Voda. Normalne sestavine vode. Prenašanje kužnih bolezni po vodi. Kopanje. Hrana. Posode za kopanje. Začimbe. Alkohol in njegov škodljivi vpliv. Škodljive navade in napake v življenju. Zemljišče in njegov vpliv na zdravje. Stanovanje. Šola in druge javne zgradbe. Snažnost, razsvetljava, kurjava in ventilacija. Vzroki bolezni med narodom. Vrste bolezni v šoli, med narodom. Odvračanje bolezni. Prva pomoč v bolezni in ob neugodah. Kužne bolezni sploh, a zlasti v šoli. Tuberkuloza. Vpliv šole na zatiranje tuberkuloze. Nega male dece. Kaj mora in kaj more storiti učitelj (učiteljica) v higienskem oziru v šoli in izven šole. Razne telesne poškodbe vsled padca ali poškodbe z raznim topim, ostrim ali strelnim orožjem. Prva pomoč ob njih. Obvojni material. Previjanje ran. Narodna zdravila. Navodila za šolsko in domačo lekarno. Po možnosti naj se z gojenci in gojenkami ogledujejo kužne bolezni v bolnicah.

Kemija.

II. letnik. — Neorganska kemija. Metaloidi in kovine. Prvine in spojine. Sinteza in analiza. Oksidacija in gorenje. Kisline, baze in soli. Kisik. Vodik. Zrak in voda. Dušik. Amoniak. Ogljik. Diamant, grafit in oglje. Žveplo. Fosfor. Arsen. Antimon. Silicij. Različki kremenjaka. Kositer in njegove zlitine s svincom. Bor in njegove spojine. Kalij. Natrij. Solitar. Kuhinjska sol. Smodnik. Kalcij. Apnenec. Aragonec. Sadra. Anhidrit. Steklo. Magnezij. Serpentin. Stiva. Alumini. Granat. Glin. Porcelan. Zelezo. Kositer. Mangan. Nikelj. Baker. Zlitine. Cink. Svinec. Živo srebro. Srebro. Zlato. Platina. Tolmačenje vsakdanjih kemijskih pojavov v neorganski prirodi. — Organska kemija. Parafin. Nafta in njeni destilacijski produkti. Nenasičeni ogljikovodiki. Svetilni plin. Acetilen in njegova uporaba. Derivati ogljikovodikov: halogenski, alkoholi, kisline, etri, esteri, aldehidi in ketoni. Ogljikovi derivati in njih alkoholno in kisno vrenje. Skrob in njegova uporaba. Masti in olja. Milo in sveče. Aromatični ogljikovodiki in njih derivati. Kafa. Alkaloidi. Beljakovine. Tolmačenje vsakdanjih pojavov v rastlinskem in živalskem svetu. Vaje gojencev (gojenk), da sestavljajo najpreprostejše priprave za ponazorjanje tega, kar se po programu zahteva v osnovni šoli.

Mineralogija z geologijo.

II. letnik. — Morfološke, fizične in kemijske lastnosti rudnin in rud. Klasifikacija. Glavni zastopniki rudninskega sveta. Nastanek hribin. Vulkanske tvorbe in vulkani. Delovanje vode, ledenikov, vetrov in organizmov pri tvorjenju uselin. Tektonika. Pojem geološke periode in formacije. Glavne hribine in fosilije, ki ozna-

čujejo posamezne geološke periode. Izčrpneje je treba spoznati in proučiti rudnine in rude, ki se obravnavajo v osnovni šoli. Navodila gojencem (gojenkam) za sestavljanje in urejanje mineraloških in geoloških zbirk.

Fizika.

II. letnik. — Naloga fizike. Razdelitev. Zakon vztrajnosti. Pojem sile. Sestavljanje sil. Ravnotežje. Akcija in reakcija. Gibanje: enakomerno, enakomerno pospeševano, enakomerno pojemalno, osrednje in tresno. Sredotežna in sredobežna sila. Ura. Težišče in vrste ravnotežja. Stroji. Vzvod in njegova uporaba pri tehnicah. Skripci in škripčevje. Prenašanje gibanja s pomočjo zobatih koles in transmisij. Strmina in njena uporaba za dviganje bremen. Vijak in njegova uporaba. Energija in zakon o ohranitvi energije. Prožnost teles. Splošne lastnosti tekočin. Razvajanje pritiska v tekočini in uporaba pri hidravlični stiskalnici. Hidrostatični pritisk. Arhimedov zakon in njegova uporaba pri določevanju specifične teže teles in pri plavanju. Delo s pomočjo vodne sile. Molekularni pojavi pri tekočinah. Površinski pritisk in kapilarni pojavi. Splošne lastnosti plinov. Zračni pritisk in barometer. Mariottov zakon. Manometri. Uporaba zračnega pritiska pri nategi in črpalkah. Arhimedov zakon pri plinih. Pronicanje in vpijanje plinov. — Nastanek in širitev zvoka. Hitrost zvoka. Vrste zvokov. Lastnosti glasbenega tona. Priprave za ojačevanje zvoka in uporaba pri glasbilih. Zglasni in nezglasni toni.

Toplota. Vpliv toplote na prostornino teles. Temperatura in termometri. Abnormalno raztezanje vode po toploti. Kalorija. Specifična toplota teles. Vpliv toplote na skupnost teles. Atmosferične padavine. Vlažnost zraka in njeno določevanje. Vpliv zračnega pritiska na vrelišče in uporaba pri Papinovem loncu. Izparilna toplota in uporaba pri napravljanju umetne mrazine. Utekočinjanje plinov in uporaba tekočih plinov za proizvodnjanje nizkih temperatur. Provod in tok toplote. Dobri in slabi provodniki toplote in njih uporaba. Provod in tok toplote v tekočinah in plinih; nastanek prepiha. Uporaba toplote za izvrševanje del s parnimi stroji.

Magnetizem. Osnovni poizkusi. Magnetna pola, magnetiško polje in silokaznice. Magnetiška indukcija. Zemeljski magnetizem. Odklon in naklon po zemeljskem magnetizmu. Umetni magnet. — Elektri. Dvoje vrst elektrike. Dobri in slabi elektrovi. Elektroskopi. Elektriško polje, potencial in kapaciteta. Učinki elektrike. Elektriški stroji. Kondenzatorji. Elektriška baterija. Atmosferična elektrika. Strelvod. Elektriški tok. Toplotni, magnetiški, svetlobni in kemijski učinki toka. Galvanski elementi. Galvanoplastika. Ohmov zakon. Termoelektrika. Elektromagnet in njegova uporaba. Elektriška industrija. Magnetoelektriški in dinamostroji. Prevajanje toka na daljine. Izmenični tok. Telefon. Elektriško valovanje in principi brezžične telegrafije. Katodni in Röntgenovi žarki.

Svetloba. Premočno razširjanje svetlobe. Solčni mrk. Intenzivnost in hitrost svetlobe. Odboj svetlobe na ravnih in sferičnih zrcalih. Lom svetlobe v ravnih ploskvah, prizmah in lečah. Popolni odboj svetlobe. Uporaba leč pri lupi, optiški temnici, daljnogledu, teleskopu in mikroskopu. Razklon svetlobe v njene sestavine in spektrum barv. Emisija in absorpcija svetlobe, uporaba pri spektralni analizi. Fosforescenca in fluorescenca. Polarizacija svetlobe in dvojni lom. Trajanje svetlobnih vtiskov in principi kinematografa.

Psihologija.

I. letnik. — Naloga psihologije. Psihološke metode. Razdelitev psihologije kot znanosti. O živcih in možganih. Psihični elementi. Čutni in sploh organski občutki. Elementarni občutki. Psihične spojine. Predstave. Čutila za tip, okus, vonj, sluh in vid. Zloženi občutki. Afekti. Volja in njeni procesi. Psihični nizi. Zavest, percepcija in apercipcija, pozornost, spomin. Asociativne in apercipivne zveze. Psihična stanja. Temperamenti. Motivne zavesti. Vse v zvezi z otroško psihologijo.

Logika.

III. letnik. — Naloga logike. Razmerje logike proti psihologiji. Razdelitev logike. —

Pojem (definicija, obseg, vsebina, klasifikacija, razmerje). Sod. Deli sodov. Teorije sodov. Razdelitev sodov. Inverzija in ekvipolencija sodov. — Zaključek. — Neposredni in posredni zaključki. Vrste zaključkov. Osnovni zakoni mišljenja (aksiomi). Oblike znanstvenega razlaganja. Metode znanstvenega raziskovanja.

Pedagogika.

II. letnik. — Naloga pedagogike. Pojem vzgoje. Potreba vzgoje. Možnost vzgoje. Meje vzgoje. Vzgojna teorija in praksa. Pomožne znanosti pedagogike. — Vzgojni smotri. Vzgojna metodologija. Pregled vzgojnih pomočkov in njih vzajemno razmerje. — Pouk. Naloga pouka. Vrste zanimanja. Učni načrt. Izber učne snovi. Koncentracija pouka. Razporedba gradiva na čas. Obravnava učnega gradiva. — Disciplina. Pojem in naloga discipline. — Pregled disciplinarnih pomočkov. — Vzgoja v ožjem zmislu. Pojem in naloga vzgoje v ožjem zmislu. Pomočki za neposrednje izobraževanje moralnega značaja. Šolska potovanja, šolske hranilnice, šolski vrt, šolska delavnica, „šolske občine“, šolske dolžnosti, igre, šolske slavnosti, roditeljski sestanki. — Kratek pregled in ocena praktičnih vzgojnih naprav.

Metodika in šolski pouk.

III. letnik. — Cilj, gradivo, izber gradiva, razmerje proti drugemu gradivu in obravnava učnega gradiva v osnovni šoli. — Vaje v vseh vzgojnih poslih v vadnici (prazniki, izleti, nadzorstvo in zaposlovanje gojencev [gojenk] v odmorih itd.). Pismeno izdelovanje nastopov (v pripravljalnih razredih, razdeljenih in nerazdeljenih šolah), nastopi in njih kritika. Šolska organizacija in administracija. — Seminar. Vaje v samostojnem razpravljanju pedagoških problemov z diskusijo.

Kmetijstvo in ženska ročna dela.

1. Kmetijstvo (za gojence).

I. letnik. — Vrtinarstvo. Izber zemlje za vrt. Gnojenje in preskrbovanje z vodo. Razdelitev vrta. O kolobarjenju na vrtu. O vrtnarskem orodju. Sejanje. Pridelovanje sadik in njih presajanje. Pridelovanje semenja. O vrtnih škodljivcih. O zelju: kapusu, pravem ohrovtu, kolerabi in karfioli. Stročnice: grah, fižol, bob. Salate: glavната salata, berivka, kodrasta salata. Špinača: prava špinača, lebeda, zimna špinača, kislica. Luki: čebulja, drobnjak, por, česen. Melone: dinja, lubenica, navadna buča, tikva, kumara. Repa in korenje: pesa, korenje, zelena, redkev, redkvice, hren in krompir. Začimbe: koper, kumin, janež in paprika. Paradižniki: rdeči in modri paradižniki. O jagodah.

II. letnik. — Perutninarstvo. Gospodarska perutnina. Pogoji za donosno gojenje perutnine. Domače vrste kokoši. Kako se morejo izboljšati domače vrste kokoši. Kokoši jajčarice. Kokoši za meso. Kokoši za lepoto. O nesenju jajc in nasajanju kokošim. O konserviranju jajc. Kako se zrejša piščeta in kako se goji perutnina. Pura. Gos. Raca. O perutninarnah. O boleznih perutnine. — Čebelarstvo. Matica, čebela, trot. Razmnožitev čebel. Razvoj čebel. Spomladno pitanje čebel. Pregledovanje panjev. Ropanje pri čebelah. Združevanje čebel. Panji s slabimi maticami. Vsajanje rojev iz vrše v panj s premičnim delom. Čebelarstvo na roje, čebelarstvo na med. Umetna vzgoja matic. Napravljjanje satnic (umetnega satja). Rojenje. Narejeni roji. Vrste medu. Točenje medu s centrifugo. Prevažanje čebel v pašo. Pomnoževanje panjev plemenjakov. Čebelne bolezni. Čebelni sovražniki. O panjih. Pridobivanje voska. Uporaba medu.

III. letnik. — Sadjarstvo in vinogradništvo. Kmetijsko združništvo. Važnost poljedelskih zadrug in njih pravni položaj. Pravice in dolžnosti zadržnikov. Pomočki za delovanje poljedelskih zadrug.

V vseh treh letnikih: praktična dela na šolskem vrtu in obiskovanje bližnjih kmetijskih obratov.

2. Ženska ročna dela (za gojenke).

I. letnik. — Pletenje in kvačkanje. Krpanje. Križno vezenje, mreženje, belo in pisano vezenje.

II. letnik. — Šivanje s strojem. Risanje in šivanje belega perila.

III. letnik. — Risanje krojev. Krojenje in šivanje obleke.

Cerkveno petje.

I. letnik. — Odgovarjanje na večernji in službi. I., II., III. in IV. glas iz osmoglasnika. Troparji srbskim svetnikom.

II. letnik. — V., VI., VII. in VIII. glas. Kerubimska pesem. Pričasten (hvalite...). Važnejše pesmi Gospodovih, Bogorodičnih in svetiteljskih praznikov.

III. letnik. — Ponavljanje vseh osmih glasov. Blagodarenje. Litija (nošenje križa). Sečenje kolačev. Blagoslavljanje vode. Opelo. Parastos (glavne pesmi).

V vseh treh letnikih je treba pripravljati gojence (gojenke) za petje v cerkvi za pevnico ob nedeljah in praznikih.

V katoliških in protestantskih šolah: Orgljanje.

Notno petje.

I. letnik. — Teorija notnega petja. Petje pesmi, ki se uče v osnovnih šolah po programu.

II. letnik. — Petje posvetnih pesmi po izberu, po notah. Petje liturgije.

III. letnik. — Petje izbranih posvetnih pesmi priznanih skladateljev. Petje narodnih pesmi. Sestava zborov (skupno z gojenci [gojenkami] I. in II. letnika).

Goslanje.

I. letnik. — Teorija glasbe. Goslanje po notah.

II. letnik. — Goslanje po „Školi za violino“.

III. letnik. — Goslanje po „Školi za violino“. Goslanje otroških pesmi po programu za osnovno šolo.

Sestava orkestra iz gojencev (gojenk) vseh treh letnikov.

Risanje.

I. letnik. — Material za risanje in uporaba. Način izvajanja črt. Perspektivna pravila. Razlika med perspektivno in geometrično sliko. Risanje geometričnih teles po modelih iz sadre ali lesa. Senčenje: senca, polsenca in svetloba, odsebnna senca in odsev.

II. letnik. — O barvah. Pojem o tonu. Hladni in topli toni. Akvareliiranje. Vaje v slikanju po prirodi cvetja, sadja in raznega posodja. Narodna ornamentika. Skiciranje po prirodi. Risanje po spominu.

Lepopisje.

I. letnik. — Teoretično spoznavanje osnovnih oblik posameznih črk po zahtevah estetike. Vaje v lepopisju.

Gimnastika.

V vseh treh letnikih: Razvrstitve in gibanja. Švedska gimnastika. Sobna gimnastika. Vaje s palico in buzdovanom. Vaje na orodju. Otroške igre. Igre z žogo.

Naredbe deželne vlade za Slovenijo.

659.

Naredba poverjeništvu za notranje zadeve, s katero se imenujeta dva nova gerenta.

Vodstvo občinskih poslov v Robu se je namesto odstopivšega Josipa Centa v Osredku poverilo gerentu Jerneju Tekavcu v Gradišču št. 8.

Namesto Petra Novaka je imenovan za občinskega gerenta v Slovenski Bistrici Hinko Gril, veleposestnik istotam.

V Ljubljani, dne 16. septembra 1919.

Deželna vlada za Slovenijo.

Poverjeništvu za notranje zadeve.

Poverjenik: Golia s. r.

660.

Naredba poverjeništvu za socialno skrbstvo.

Naredba celokupne deželne vlade za Slovenijo o pravici občin do posega po stanovanjih

z dne 17. januarja 1919., št. 295 Ur. l., se uveljavlja za občino Gorje (okrajno glavarstvo radovljiško), občino Log pri Ljubljani in občino Mirno (sodni okraj trebanjski).

V Ljubljani, dne 16. septembra 1919.

Deželna vlada za Slovenijo.

Poverjeništvu za socialno skrbstvo.

Prepeluh s. r.

661.

Naredba poverjeništvu za pravosodje o začasni uredbi sodstva v Prekmurju.

§ 1.

Krajevni obseg okrožnega sodišča v Mariboru je začasno razširjen na tiste dele Železne županije (Vas vármegye) in Zala županije (Zala vármegye), katere je zasedla vojska kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Za zasedene dele Železne županije je ustanovljeno okrajno sodišče v Murski Soboti, za one Zala županije pa v Dolenji Lendavi.

§ 2.

Na zasedenem ozemlju je uradni jezik slovenski, odnosno srbohrvatski. Strankam, ki prebivajo na zasedenem ozemlju in ne razumejo teh jezikov, je dovoljeno podajati vloge v nemškem ali v madžarskem jeziku, sodišča pa rešujejo vse vloge v uradnem jeziku.

§ 3.

Apelacije, rekurze, pritožbe in vse druge pravne leke zoper odločbe prejšnjih ogrskih sodišč je vlagati pri okrajnem sodišču, ki stopa na mesto prej pristojnega ogrskega okrajnega sodišča. Tam se hranijo, dokler se ne ukaže, kako je ravnati z njimi.

§ 4.

Okoliš odvetniške zbornice v Ljubljani in notarske zbornice v Celju je začasno razširjen na ozemlje, navedeno v § 1.

§ 5.

Odvetnikom, ki so bili vpisani dne 10. septembra 1919. v imenik odvetnikov odvetniških zbornic v Szombathelyju ali Zala Egerszegu ter imajo svoj sedež v Murski Soboti ali v Dolenji Lendavi, je tudi nadalje dovoljeno zastopati stranke pred okrajnimi sodišči v Murski Soboti in v Dolenji Lendavi ter v stvarih, v katerih so jih zastopali pred okrajnima sodiščema, tudi pred okrožnim sodiščem v Mariboru in pred višjim deželnim sodiščem v Ljubljani, če zaprosijo do dne 15. oktobra 1919. za vpis v imenik odvetniške zbornice v Ljubljani in jih ta zbornica vpiše.

§ 6.

Javni notarji po zak. členu XXXV. iz leta 1874. v Murski Soboti in Dolenji Lendavi, ki so bili tam nameščeni dne 10. septembra 1919. in hočejo tam dalje uradovati, morajo zaprositi do dne 15. oktobra 1919. pri poverjeništvu za pravosodje deželne vlade za Slovenijo za poverilo za nadaljnje izvrševanje notarskih poslov na svojem dosedanjem službenem mestu. Če tega ne store ali če jih deželna vlada ne poveri za nadaljnje uradovanje, prestatne s tem njih služba.

§ 7.

Odvetniki in notarji morajo rabiti pri zastopanju strank pred sodišči slovenski ali srbohrvatski jezik.

Izjema, določena v § 2. za stranke, zanje ne velja.

V Ljubljani, dne 18. septembra 1919.

Poverjenik za pravosodje:

dr. Ravnihar s. r.

Razglasi deželne vlade za Slovenijo.

Št. 9997.

Razglas.

2220

Deželna vlada za Slovenijo je podelila Slovenski eskomptni banki v Ljubljani, Srpski banki v Zagrebu in Hrvatski eskomptni banki v Zagrebu dovolilo za ustanovitev delniške družbe

pod firmo: „Tovarna vozov Peter Keršič, d. d. v Ljubljani“.

Družba ima namen, da nakupi podjetje firme Peter Keršič, tovarne voz v Ljubljani, Spodnja Siška, z vso njeno industrijsko napravo in vso zalogo ter da trgovsko in tehnično obratuje s tem podjetjem. Delniška glavica znaša 1.200.000 in je razdeljena na 3000 delnic po 400 kron.

V Ljubljani, dne 11. septembra 1919.

Deželna vlada za Slovenijo.

Poverjenišstvo za notranje zadeve.

Za poverjenika: Kremenšek s. r.

Razglasi vojaških oblastev.

Opr. št. 1354/19.

Tiralica.

Zoper Ivana Kukavca, pešca, rojenega leta 1896. v Ptuj, pristojnega v Poljance, okraj ptujski, rimsko-katoliške vere, samskega, pri 5. konjiškem polku, v zadnji dobi dodeljenega državni žrebčarni na Selu pri Ljubljani, teče pri podpisnem sodišču kazenska preiskava zaradi zločina poizkusa tatvine po §§ 15., 457., 459., 462. d. v. k. z.

Imenovanec je dne 23. avgusta 1919. pobegnil iz državne žrebčarne na Selu.

Ivan Kukavec naj se zasleduje in privede v zapore vojaškega sodišča v Ljubljani.

Vojaško sodišče kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani,
dne 16. septembra 1919.

Razglasi drugih uradov in oblastev.

Št. 2213/2 ex 1919.

2215

Razglas.

Tobačna glavna trafika v Blagovici št. 28 (davčni okraj brdski) se s tem razpisuje v oddajo po javnem natečaju.

V enoletnem času od dne 1. avgusta 1918. do dne 31. julija 1919. se je za to trafiko dobavilo tobačnega materiala za 16.623 K 60 v, od česar je znašal trafikantski dobiček 1662 K 36 v.

Prodaja vrednostnic kolkovnega dohodarstva je v istem času vrgla 1 K 80 v kosmatega dobička.

Invalidi izza zadnje vojske, potem vdove in sirote v tej vojski padlih ali umrlih vojakov (častništva in moštva) imajo ob gotovih pogojih brezpogojno prednost pred vsemi drugimi prosilci.

Vsi drugi podatki so razvidni iz natečajnega razgласa, ki ostane do dne 16. oktobra 1919. nabit na uradni deski pri finančnem okrajnem ravnateljstvu v Ljubljani in pri občinskem uradu v Blagovici.

Finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani,
dne 10. septembra 1919.

T 72/19—5.

2193

Razglas.

Janez Javh, rojen dne 28. aprila 1885. na Javorniku št. 5, občina St. Jošt pri Kranju, oženjen, posestnik istotam, je ob splošni mobilizaciji odšel k 27. brambovskemu pehotnemu polku, 14. stotniji, in s tem v Galicijo. Zadnjič je pisal dne 30. septembra 1914. Od tedaj ni nobenega glasu več o njem.

Ker utegne potemtakem nastopiti zakonita domneva smrti v zmislu § 1. zakona z dne 31. marca 1918., št. 128 drž. zak., se uvaja po prošnji njegove žene Franciške Javhove na Javorniku postopanje, da se pogrešanec proglasi za mrtvega.

Vsakdo se torej pozivlje, naj izporoči sodišču, kar bi vedel o imenovanu.

Janez Javh se pozivlje, naj se zgleda pri podpisnem sodišču ali mu dá kako drugače na znanje, da še živi.

Po 25. marcu 1920. razsodi sodišče po vnovični prošnji o proglasitvi za mrtvega.

Deželno sodišče v Ljubljani, oddelek III.,
dne 8. septembra 1919.

Nc I 164/19—3.

2188 3—3

Amortizacija.

Na prošnjo Franje Černetove, trgovke v Ljubljani, Florijanska ulica št. 38, se uvaja postopanje za amortizacijo vlog nastopnih hranilnih knjižic „Vzajemnega podpornega društva v Ljubljani“, ki ji je prosilka baje izgubila:

a) št. 5255, glaseča se na ime: Margareta Černe s stanjem dne 31. decembra 1918. po 544 K 12 v;

b) št. 5256, glaseča se na ime: Franc Leopold Černe, s stanjem dne 30. decembra 1918. po 544 K 12 v.

Imetnik teh knjižic se pozivlje, naj uveljavi svoje pravice tekom šestih mesecev od dne razglasitve tega oklica, ker bi se sicer po preteku tega roka izreklo, da oznamenovani vlogi nista več veljavni.

Okrajno sodišče v Ljubljani, oddelek I.,
dne 8. septembra 1919.

A 147/19—1.

2204 3—1

Poklic dedičev neznanega bivališča.

Okrajno sodišče na Vranskem naznanja, da je umrl dne 4. julija 1919. gospod Matevž Pirc, zemljiški posestnik na Ločici pri Polzeli. Zapustil je naredbo poslednje volje, v kateri je postavil za dediča svojo hčer Heleno, za ostale otroke pa je določil volila.

Ker je sodišču bivališče dedičev, poklicanih po zakonitem nasledstvu, in sicer Franca Pirca in Marije Pirčeve, omožene Čremosnikove, neznan, se ta pozivljeta, naj se v enem letu od spodaj imenovanega dne pri tem sodišču javita in zglasita za dediča. Sicer bi se zapuščina obravnavala le z dediči, ki so se zglasili, in z njima postavljenim skrbnikom, gospodom Antonom Turnškom, posestnikom na Ločici pri Polzeli.

Okrajno sodišče na Vranskem, oddelek I.,
dne 7. septembra 1919.

Cb 18/19—2.

2224

Oklic.

Zoper Janeza Zamana in Ano Zamano vo iz Velikih Rebr št. 4, katerih bivališče je neznan, sta podala pri okrajnem sodišču v Žužemberku Alojzij in Ivana Perko, posestnika v Velikih Rebr št. 6, tožbo zaradi izdaje listine za 100 K.

Na podstavi tožbe se določa narok za ustno razpravo na dan

24. septembra 1919.

ob devetih.

V obrambo pravic tožencev se postavlja za skrbnika gospod Anton Hrovat, posestnik v Žužemberku. Ta skrbnik ju bo zastopal v oznamovani pravni stvari na njiju nevarnost in stroške, dokler se ali ne zglasita pri sodišču ali ne imenujeta pooblaščenca.

Okrajno sodišče v Žužemberku, oddelek II.,
dne 17. septembra 1919.

Št. 168.

3—1

Razglas.

Dne 15. oktobra 1919. se otvori v Ljubljani zavod za slepce s šolo za slepe dečke in deklice kakor tudi z delavnico za slepo mladino, ki je odrasla vsakdanji šoli, in za odrasle slepce, ki bi se želeli priučiti obrti in predmetom, primernim za slepce.

V to šolo se bodo sprejemali:

- 1.) popolnoma slepi, a normalno duševno razviti otroci, ki so dopolnili 7. leto;
- 2.) otroci, katerih slabovidnost je toliko, da zaradi nje nikakor ne sodijo v šole za normalne otroke.

V delavnico se sprejemajo:

- 1.) slepci, ki so dovršili vsakdanjo šolo za normalne ali pa šolo v kakem zavodu za oslepele gojence, in
 - 2.) odrasli slepci, ki bi se tudi želeli naučiti predmetov, tipičnih za slepce, in tipične obrti.
- Glavni predmet v oddelku za šoli odrasle gojence je pouk v obrti, primernih za slepce (pletanje košev, košaric, raznega finejšega pletenega blaga, stolov in ščetarstvo).

Na željo se poučujejo tudi v glasbi, igranju na klavir, harmonij, gosli in citre in v petju.

Nadalje se uče čitanja in pisanja za slepce, ako se to ni zgodilo poprej, in pisanja na stroj. Slepe ženske se poučujejo v glasbi in raznih ročnih delih.

Ob sprejemu se bo zahtevalo od vsakega gojenca uradno zdravniško izpričevalo in izpričevalo, da ima kože cepljene.

Ubožni učenci (učenke) se bodo vzgajali brezplačno, premožni slepci pa bodo plačevali določeno vzgojevalnino.

Vsi natančnejši podatki se poizvedo pri podpisanem kuratoriju v Ljubljani, v zavetišču (azilu) na Stari poti, kjer se morajo tudi javiti vsi prosilci.

Kuratorij za oskrbo slepcev v Ljubljani,
dne 18. septembra 1919.

Iz seje višjega šolskega sveta.

V IV. redni seji višjega šolskega sveta dne 12. in 13. septembra 1919. je bil sprejet načrt naredb o javni kvalifikaciji učiteljstva na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji. — Sklenilo se je ustanoviti meščansko šolo v Ljutomeru in stopnjema preustrojiti gimnazijo v Kranju v realno gimnazijo. — Oddale so se službe ravnateljev in ravnateljic kakor tudi strokovnih učiteljev in učiteljic za meščanske šole, nadalje več služb nadučiteljev in učiteljev (učiteljic). — Odobrila se je službena premestitev nekaterih učiteljev.

Poverjeništvu za uk in bogočastje so se stali predlogi za oddajo stalnih učnih mest na srednjih šolah in učiteljskih. — Odobrila se je razširitev raznih ljudskih šol. Vodstvu zasebne osemrazredne ljudske šole na Lichtenurničinem zavodu v Ljubljani se je dovolil preustroj šole v petrazredno ljudsko in trirazredno meščansko šolo. Sistemizirala in oddala so se učna mesta za ženska ročna dela. — Nekateri učitelji so se uradoma ali na prošnjo upokojili.

Sklenilo se je, da se voditelji takih ljudskih šol, ki imajo osem ali več razredov (vzporednic), oproste od razrednega pouka. — Končno so se rešile nekatere stanovske zadeve srednješolskih, oziroma ljudskošolskih učiteljev.

Višji šolski svet v Ljubljani,
dne 16. septembra 1919.

Vadnjal s. r.

Št. 1511/m. š. sv.

2219

Razglas.

Na obeh mestnih manjšinskih ljudskih šolah ljubljanskih se prične šolsko leto 1919./20.

v sredo dne 24. septembra 1919. s priporočanjem sv. Duhu in v četrtek dne 25. septembra 1919. z rednim šolskim poukom.

Vpisovanje bo v torek dne 23. septembra 1919 od osmih do dvanajstih v šolskih prostorih na Sv. Jakoba trgu št. 2 v pritličju.

Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se načelno odklanjajo.

Podrobnosti se poizvedo pri šolskem vodstvu ob vpisovanju.

Mestni šolski svet ljubljanski,
dne 15. septembra 1919.

Razne objave.

Vabilo na izredni občni zbor „Vojne zveze kranjskih konsumnih zavodov in konsumnih društev v Ljubljani“,

registrirane zadrage z omejeno zavezo,

ki bo v četrtek dne 25. septembra 1919. ob enajstih v mestni posvetovalnici (na magistratu) v Ljubljani.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo načelnštva.
- 2.) Izprememba pravil.
- 3.) Volitev načelnštva.
- 4.) Volitev nadzornštva.
- 5.) Razni predlogi in nasveti.

Načelnštvo.

2218